

Historisch Stadion Menteng gesloopt (II)

Hans Sanders

Menteng

In de oude wijk Menteng in Jakarta verdwijnen in rap tempo oude koloniale huizen en gebouwen. In deze dure wijk is het huis voor de oudere bewoners vaak dé oudedagsvoorziening. Als het geld ontbreekt om deze oude huizen nog enigszins te onderhouden en vooral de almaar stijgende kosten van levensonderhoud en huizenbelastingen op te brengen, is verkoop voor hen de enige oplossing. Van de opbrengst kan met gemak een mooi nieuw huis in een buitenwijk gekocht worden en een auto met chauffeur kan er meestal ook nog wel vanaf. De grond wordt veelal gekocht door rijke Chinese Indonesiërs, die de oude gebouwen laten slopen en het terrein vervolgens optimaal benutten. Er verrijst een groot en hoog pand, waarbij de blinde muren aan de achter- en zijkanten tevens de veilige perceelgrenzen vormen. Vóór de voorzijde van het huis, vaak voorzien van veel marmer en zuilen, wordt een hoog hek geplaatst, al is de hoogte door wetgeving beperkt. De sociale controle neemt door het wederzijdse gebrek aan zichtbaarheid namelijk nogal af.

Voor ons Nederlanders worden de straten in Menteng er daarom bepaald niet mooier op. Wij houden wel van historie en de koloniale stijl. Menteng is indertijd aangelegd als de villawijk van Batavia, naar een Nederlands stedenbouwkundig ontwerp. De straten en pleinen werden groen en ruim aangelegd, de

gebouwen waren allen witgeschilderd. De wijk wordt zelfs door het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen gezien als gemeenschappelijk cultureel erfgoed van Indonesië en Nederland. Er is zelfs in 2003 een congres gehouden over onder andere het behoud van de wijk Menteng in haar oorspronkelijke vorm. De historie van gebouwen blijkt echter in de praktijk nauwelijks of geen punt van afweging bij het al dan niet toestaan van het slopen van gebouwen, tenzij het een speciaal pand is dat op een monumentenlijst staat. De meeste van deze panden staan echter in de oude Kota.

In juli 2006 was het wat slopen van historisch erfgoed betreft weer eens raak. Het in 1921 gebouwde Stadion Menteng aan de Jalan Cokroamitoto werd ondanks felle protesten afgebroken. Die protesten hadden niet speciaal te maken met het historische karakter van het stadion, maar met het feit dat voetbalclub Persija hierdoor haar eigen accommodatie kwijt raakte. Het profteam van deze club speelt de huiswedstrijden al jaren in Stadion Lebak Bulus Jakarta, maar het oude, sterk verwaarloosde stadion, werd gebruikt om te trainen, voor wedstrijden van de jeugd- en amateurteams. Ook het clubgebouw bevond zich in dit stadion. De 85 mensen werkzaam in of op het terrein van het stadion zagen hun broodwinning in gevaar komen.

Viosveld

Het stadion werd ontworpen door de Nederlandse architecten F.J. Kubatz en P.A.J. Moojen (1879 – 1955) en in 1921 gebouwd. Vooral de laatste architect werd tamelijk bekend en hij publiceerde veel over Indische architectuur. De beroemde architect Berlage, die Nederlands Indië ook bezocht, was een bewonderaar van zijn stijl. Het stadion, tegelijkertijd gebouwd met een bioscoop, was aanvankelijk eigendom van de Voetbalbond Indische Omstreken Sport (Vios) en werd daarom het Viosveld genoemd. Hier voetbalde

Stadion Menteng Dibongkar

Suara Pembaruan: Stadion Menteng Dibongkar (27 juli 2006)

toen ook de Nederlanders en werd menig topwedstrijd gespeeld.

De eerste president van het onafhankelijke Indonesië, Soekarno, gaf het stadion in 1960 aan de voetbalclub Persija in ruil voor hun Ikada Stadion, dat plaats moest maken voor zijn Monumen Nasional, beter bekend als Monas. In Jakarta (ruim 10 miljoen inwoners) bevinden zich slechts 36 voetbalvelden, waarvan 16 in een voor officiële wedstrijden bespeelbare staat. Ieder veld is dus van belang en het veld van Persija was het enige wedstrijdveld in het dichtbevolkte centrum. Wat historische voetbalvelden betreft resteert nu nog het veld van UMS (Union Makes Strength; divisi tiga) in Glodok (Mangga Besar) en het veld van de amateurs van Tunasjaya in Taman Sari.

Op 27 juli 2006 kwam er dus voor velen een toch nog onverwacht einde aan het laatste "Hollandse" stadion in Jakarta. In opdracht van burgemeester Muhyat en gouverneur Sutiyoso, nota bene beschermheer van Persija, rukten om 7 uur 's morgens 1200 officials uit, waaronder agenten, arbeiders met drie bulldozers, een graafmachine en zeven trucks. De met spandoeken "gewapende" tegenstanders hadden voor deze overmacht niets te betekenen, net zo min als de protesten van advocaten en bestuursleden. Zelfs het feit dat de minister van Sportzaken en Jeugd, Adhiyaksha Dauld, geen toestemming had gegeven, wat wettelijk wel nodig was, maakte geen indruk. Immers, verklaarde de gemeente, de rechter had niet gevorderd dat verdere acties opgeschort moesten worden gedurende de

lopende rechtszaak, dus kon men gewoon verder gaan. Binnen een dag was de klus geklaard. Er waren stapels trofeeën, bekers, foto's, en voetbalherinneringen (overigens was een deel al verplaatst naar Lebak Bulus of bestuursleden) op het puin gegooid van wat eens de historische toegangspoort was. Alleen het kale en vanaf dat moment bewaakte veld resteerde, omgeven door een provisorische groene ijzeren ribplaten schutting. Deze omheining werd op diverse plaatsen opgesierd met een "spanduk", met de tekst "Disini segera dibangun taman kota" (Op deze plek wordt spoedig een stadspark aangelegd). Dat stadspark is in april 2007 geopend en er wordt druk gebruik van gemaakt, vooral op de zondagen of 's morgens vroeg als men uit gewoonte buiten gaat bewegen en eten, door sommigen ook wel sporten genoemd.

Bij uw volgende visite aan Jakarta kan nu een bezoek gebracht worden aan het hypermoderne park Taman Menteng, vlakbij Galery Keris, een groene high-tech oase in het door auto's en motoren verstikte centrum. De meeste inwoners van dat centrum zullen wel blij zijn met deze plek, waar ze op zondagmorgen hun gymnastiekoefeningen kunnen afwerken en hun bubur ayam kunnen eten. Het enige dat nog herinnert aan de oude bestemming is een soort kunstwerk. De historici hadden weer eens knarsetandend het nakijken!

Taman Menteng op de plaats van het oude stadion